

**Прелиминарни препораки
за трансформација на безбедносниот систем за негово
функционирање во кризна и вонредна состојба како резултат на
следењето на вонредна состојба од научно-истражувачкиот тим
на Факултетот за безбедност-Скопје преку проектот
„ФУНКЦИОНИРАЊЕТО НА БЕЗБЕДНОСНИОТ СИСТЕМ НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ВО УСЛОВИ НА
ВОНРЕДНА И КРИЗНА СОСТОЈБА-,,**

1. Потреба од донесување на Закон за вонредна состојба.
2. Во предлог Законот за вонредна состојба да се предвиди посебна одредба за функционирање на Главен штаб при владата за работа во услови на вонредна состојба.
3. Во новиот Закон за вонредна состојба да се прецизира постапката за донесување на Уредби со законска сила кои ги донесува Владата.
4. Во предлог Законот за вонредна состојба да се предвиди посебна норматива за меѓународна соработка во услови на вонредна состојба, која ќе ја регулира меѓународната соработка која државата ја остварува во услови на вонредна состојба, особено од аспект на меѓународната помош и поддршка и координиран одговор на криза или вонредна состојба. Како членки на НАТО и партнери на другите меѓународни организации (ЕУ, ММФ и Светска банка, ЕБРД и други) имаме обврска и за размена на информации и учество во други активности и затоа предлагам овде да не се задржиме само на странската помош туку тоа да биде

- регулирано во делот на меѓународна соработка во услови на вонредна состојба.
5. Во предлог Законот за вонредна состојба да се регулира местото и улогата на Бирото за јавна безбедност, особено од аспект на функционалноста и раководењето на полицијата, како и спроведувањето на политиките на Главниот штаб и на Владата во целина.
 6. Евидентна е потребата од реформа во системот за управување со кризи и заштита и спасување. Да се пристапи кон анализа на функционирањето на ЦУК и ДЗС во редовни услови, како и во услови на кризна и вонредна состојба и да се изнајде модел кој ќе одговара на потребите и реалните можности на државата.
 7. Формирање на посебни сили за цивилна заштита на РСМ на државно, регионално и локално ниво координирани од страна на Владата на РСМ.
 8. Потреба од нормативно уредување на односите, постапките и дејствија на соработка на Армијата и Полицијата во услови на криза и вонредна состојба, посебна субординација меѓу АРМ и МВР во услови на кризна и вонредна состојба и воспоставување на систем на функционална заедничка команда и размена на информации.
 9. Законско дорегулирање на работата на Агенцијата за национална безбедност во услови на кризна и вонредна состојба и јасно определување на начинот на нивната партиципација.

10. Создавање на целосна цивилна и демократска контрола на следењето на комуникации во кризна и вонредна состојба, преоценка на искуствата од функционирањето во услови на криза и вонредна состојба.

11. Подготовка на посебна подзаконска регулатива за физичката безбедност и здравјето (телесно и психичко) на носителите на јавни услови во кризна и вонредна состојба.

12. Во предлог Законот за вонредна состојба да се регулира местото и улогата на локалната самоуправа, особено од аспект на врската со централната власт и надлежните министерства и агенции, како и рационално располагање и насочување на ресурсите на локалните штабови. Давање на јасни поголеми надлежности за местото и улогата на локалната самоуправа во услови на криза, кризна состојба и вонредна состојба со цел да се воспостави прецизен механизам на соработка со централните власти. На ниво на локална самоуправа недостасуваат ресурси и тоа: едуциран кадар кој може активно да се вклучи во одговор на криза предизвикана од епидемија, материјални средства пред се специјални возила за дезинфекција, опрема за заштита, средства за дезинфекција и финансиски средства кои би биле наменети за финасирање на активностите и материјалните средства за справување со епидемијата.

13. Формално правно регулирање на полицискиот час. Анализата на спроведувањето на полицискиот час треба да оди во насока на подобра координација помеѓу надлежните за прогласување (по време и место) и спроведување (МВР). Овде

особено да се потенцира потребата од регулирање на казнената политика поврзана со полицискиот час. Во моментот согласно нашата регулатива, полицискиот час од казненоправен аспект е регулиран само преку кривичните дела 205 и 206 од КЗ. Треба да се отвори дебата дали нема да биде поцелиходно дел од манифестациите на кривичното дело од споменатите членови да биде декриминализирано и уредено согласно Законот за прекршоците против ЈРМ.

14. Воспоставување на заеднички систем на рано предупредување, планирање на ресурсите и единствена државна заедничка проценка на ризиците и заканите по безбедноста. Во делот на системот на рано предупредување потребно е постојано јакнење на свеста на граѓаните за граѓанска совесност и улога во превенција и рано препознавање, споделување на информации, јасен протокол и задачи со кои секој ќе го знае своето место, обврските и одговорностите, на прво место институциите а потоа и сите граѓани.

15. Во предлог Законот за вонредна состојба да се регулира местото и улогата на приватното обезбедување, особено од аспект на утврдување на потребата и начинот на нивно ангажирање во услови ка кризна и вонредна состојба.

16. Создавање на модел на психосоцијална поддршка преку законски и подзаконски акти за кризни ситуации, за вонредна состојба и др. ,наменети за припадниците на институциите кои се вклучени во справување со кризата (медицински персонал, полиција, воска и др). Со законските и

подзаконските акти да се дефинираат улогите, одговорностите и заедничките работни планови на повеќето од јавните служби и професионални здруженија во пружање на психосоцијалната поддршка на граѓаните.

17. Да се афирмираат и зајакнат искуствата и практиките на мобилизација на верските заедници, невладините и други организации во превенирањето и справувањето на предизвиците во услови на криза и кризна состојба. Треба да се преоцени и појасно да се определат подрачјата на соработка, помош и придонес на верските заедници во услови на кризна и вонредна состојба. Треба да се трага по искуства и решенија со кои ќе се афирмираат слободите и правата на човекот и граѓанинот и ќе се придонесува за јакнењето на одговорноста на секој поединец и субјект во општеството.

18. Треба да се анализираат и афирмираат позитивните искуства, на работата на медиумите, посебно во справувањето со дезинформациите (лажните вести), како и да се оцени улогата и дејствувањето на Агенцијата за аудио-визуелни медиуми во услови на криза и кризна состојба.

19. Потребно е невладините организации, граѓанските здруженија, волонтерски организации да се вклучат во процесите кои ќе им помогнат на граѓаните да ја разберат потребата и важноста од превенција и брза реакција за справување со катастрофи. За таа цел, преку обуки, симулации, менторство и организирање на настани за размена на искуства и знаења, граѓанскиот сектор треба директно да

партиципира во стратешкото планирање за намалување на последиците од ризици и катастрофи.

20. Црвениот крст е од исклучителна важност за превенирање и намалување на последиците од ризици, катастрофи и друг вид на кризи поради тоа особено треба да има свое место и улога во процесот на примање и распоредување на странската и друга помош и вклучување со справувањето со последиците од ризици и катастрофи.

Проф. д-р Цане Мојаноски с.р.

Проф. д-р Драгана Батиќ с.р.

Проф. д-р Марјан Николовски с.р.

Проф. д-р Никола Дујовски с.р.

Проф. д-р Марјан Ѓуровски с.р.